

MAESTRUL Z & MAESTRUL A

Dialoguri hiramice

Urcând scara melcată

*ÎNVĂȚÂND LECȚIA MĂiestRIEI MASONICE PRIN
AB INITIO, DECUS IN LABORE, ARS MORIENDI*

EDITURA HERALD
București

CUPRINS

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI	7
I. AB INITIO	9
II. DECUS IN LABORE	119
III. ARS MORIENDI	241
LISTA ABREVIERILOR	362
BIBLIOGRAFIE	363

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Textul prezentei lucrări a rezultat în urma comasării a trei cărți publicate anterior de către Editura Herald, după cum urmează:

- *Ab initio. Hiram tâlcuind ucenicului* (2012);
- *Decus in labore. Hiram tâlcuind calfei* (2013);
- *Ars moriendi. Hiram tâlcuind maestrului mason* (2015).

La vremea apariției lor, cele trei cărți au suscit un viu interes și au reprezentat, în literatura de profil, o apariție insolită, mult apreciată în mediile masonice și nu numai. După epuizarea tirajului, au fost înregistrate numeroase cereri de reeditare, formulate cu deosebire de către cei interesați în cunoașterea inițiatică; din motive obiective, însă, aceste solicitări au rămas nesoluționate. În urma unei consultări temeinice cu autorii, am ajuns la concluzia că a sosit timpul unei republicări a trilogiei respective și am decis să întreprindem un demers în acest sens. Ca atare, am convenit, în strânsă colaborare cu autorii, alcătuirea unui elaborat menit să reunească, între două coperti, cărțile specificate mai sus.

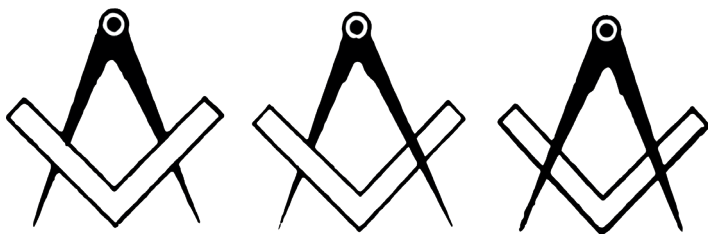
Lucrarea născută din această inițiativă, intitulată *Dialoguri hiramice: Urcând scara melcată*, respectă în mare parte formatul inițial; acolo însă, unde s-a crezut de cuviință, textul a fost modificat și corectat pentru a se obține o variantă îmbunătățită și revizuită. Varianta nouă pe care am realizat-o este, credem noi, o versiune mai expresivă și mai adecvată în raport cu scopul vizat, anume acela de a se oferi cititorului o suită de dialoguri inițiatică și, concomitent, o succintă introducere în problematica denumită generic *Arta regală*.

Din prezenta lucrare lipsesc prefețele și postfețele cuprinse în cele trei cărți inițiale, rămânând, ca atare, doar dialogul nud, în derularea sa firească, fără adăugiri explicative și intervenții din afară. Pentru mai multă rigoare, s-a întocmit o bibliografie unică iar trimerile la aceasta au fost inserate în text spre o mai laborioasă aprofundare și documentare; totodată, a fost adăugată, la finele cărții, o listă de abrevieri care să poată fi consultată cu operativitate, pe timpul lecturii.

În mod firesc, textul trilogiei reeditate s-a structurat de la sine pe trei mai capitole, primul destinat temelor uceniciei masonice, cel de-al doilea cu referire la problematica subtilă a companionajului și, în fine, cel de-al treilea segment menit să puncteze discret lecția măiestriei hiramice. Dialogurile, în aparenta lor simplitate, vor servi drept călăuză cititorului nostru și vor dezvălui adevărata misiune a Ucenicului, Calfei și Maestrului.

Acestea fiind spuse, nu ne mai rămâne decât să-i urăm cititorului o lectură plăcută și folositoare întru împlinirea aspirațiilor sale spirituale pe calea desăvârșirii inițiatice!

Editorul

I. AB INITIO

Ucenicul A: *Maestre, să începem cu începutul începuturilor: cum a fost inițierea dumatilă?*

Maestrul Z: Așadar, mă întrebi cum a fost cu inițierea mea în Masonerie, presupun? Ei bine, înainte de inițierea propriu-zisă, așa cum o știi și tu, pot spune că la mine au mai fost două inițieri; ambele ratate, însă. Prima, în anul 1993, când, după îndelungi discuții cu un Maestru Mason care vindea cărțile lui Horia Nestorescu-Bălcești pe la Muzeul Literaturii Române, am fost invitat și eu la Casa Centrală a Armatei unde Ritul scoțian din S.U.A. Jurisdicția Sud a organizat, atunci, un botez în masă (*One-Day Class*, cum se spune în America), ocazie cu care au fost inițiați un număr mare de profani din România și trecuți rapid de la gradul de Ucenic la gradul 32. Prin forța împrejurărilor nu am putut fi prezent la ceremonia respectivă. Am continuat însă documentarea pe cont propriu, lecturile și discuțiile lămuritoare, unele dintre acestea, cele mai importante sub aspectul mesajului inițiativ, fiind cele pe care le-am avut cu Petru Creția și cu profesorul Alexandru Ciorănescu, prin anii 1993–1995. În toamna anului 1994, l-am însoțit pe profesorul Ciorănescu într-o audiență la Adrian Dohotaru, pe atunci, Secretar de Stat în Ministerul de Externe. Eu nu eram inițiat, la acea vreme, dar mi-am dat seama că cei doi vorbesc ca doi inițiați și că se salută și se privesc într-un fel anume.

Cea de-a doua ratare a venit trei ani mai târziu, când, un bun prieten și, în același timp, un foarte apropiat colaborator al Marelui Maestru din trecut al M.:L.:N.:R.: Prea Respectabilul Fr.: Gheorghe Comănescu, a insistat să garanteze pentru mine atât cât poate garanta un om pentru un alt om. În paranteză fie spus, acest prieten căruia nu-i pot spune numele, chiar avea unele puteri, era un excelent medium și, ca

atare, era „utilizat”, pe atunci, de Servicii, pentru a citi viitorul și pentru a furniza informații despre situații speciale.

În fine, inițierea mea propriu-zisă în R.:L.:*România Unită* a fost teribil de bulversantă. Templul în care a avut loc ceremonia se afla la etajul patru sau cinci al unui imobil situat în Calea Victoriei, într-o încăpere meschină și total improprie, iar cabinetul de reflecție – destul de nepregătit, dacă ne raportăm la ceea ce ar fi trebuit el să fie cu adevărat. Ajuns acolo, la ora stabilită, am fost invitat, fără menajamente, să-mi las hainele și geanta cu bani, documente, acte personale și să mă supun cerințelor pe care le știi. Am întrebat de vreo două-trei ori, cred, dacă chiar trebuie să fac acest lucru, mai ales că încăperea era nepăzită și cu acces neîngrădit. Noroc că aveam cifru la acea servietă, așa că am închis-o, m-am închinat în gând și, nu prea convins, m-am conformat strâmbând, probabil, din nas.

Nu voi uita niciodată acea seară, să-i spunem, specială când testamentul meu profan a fost dat flăcărilor purificatoare. Inițierea mea a avut loc în cadrul unei ținute comune ale R.:L.: *România Unită* și *Europa Unită*, ținută condusă de Vladimir Boantă. A fost, de altfel, ultima dată când Vladimir a oficiat, în calitate de Venerabil. Îmi amintesc, ca impresie generală, că, după parcurgerea ritualului, eram destul de nedumerit, poate chiar un pic furios. N-am înțeles atunci prea multe din cele ce mi se întâmplaseră. Îmi aduc aminte că l-am întrebat vizibil iritat pe *nașul* meu: „Ce-a fost asta?”, la care el a zâmbit misterios și m-a lăsat să-mi diger perioada de tăcere și de ascultare care tocmai începuse pentru mine. Oricum, n-am răbufnit în afară și m-am supus canoanelor dar, la un moment dat, am fost la un pas să las totul baltă și să consider întâmplarea nimic altceva decât o sinistă farsă. În noaptea aceea de după inițiere, am adormit târziu și am avut coșmaruri până dimineața.

Lămuririle au venit treptat, după ce am mai crescut și am înțeles că, în acele momente, tocmai trecusem, în mod simbolic, pragul dintre profan și sacru. Mi-am dat seama, între altele, că pregătirea mea pentru evenimentul respectiv a fost destul de precară și insuficientă. De aceea, când la rândul-mi am ajuns în postura de *naș*, am insistat pentru ca *finul* să treacă mai în cunoștință de cauză către statutul de inițiat și mai cu folos în ce privește înțelegerea aceluia moment unic din viața unui bărbat liber și de bune moravuri. Acesta a fost, pe scurt, șocul meu la cumpăna simbolică dintre cele două realități: sacrul și profanul.

Chiar și așa, cu toate minusurile de care-ți pomenesc acum, ceea ce mi s-a întâmplat atunci a lucrat profund asupra subliminalului. La următoarele ținute am participat tăcut și ascultător, ca proaspăt Ucenic în Lojă, la inițierea altor profani. Aș spune că abia acum realizăm prin ce-am trecut și eu, la răndu-mi. Am început, de asemenea, să citesc cu mare însetare cărțile acelea speciale în care mari inițiați europeni (Guénon, Wirth și alții) își expuneau reprezentările lor despre Ordin și, odată cu acestea, frânturi din doctrina masonică, fulgere de iluminare trimise din trecut către o minte deschisă (de o inițiere), dornică să se încarce cu un *soft* la care tânjea fără să știe. În fine, în lunile care au urmat inițierii, am avut privilegiul să fiu agreat, ca partener de dialog, de către Vladimir, Venerabilul *Ad-vitam* al R.:L.:*România Unită*. După fiecare agapă, mie-mi revenea sarcina să-l transport pe Maestru la domiciliul său și așa se face că profitam din plin de acele momente, care-mi erau acordate în exclusivitate, pentru a-i adresa întrebări care mai de care mai curioase.

Mult mai târziu, în ajunul Crăciunului din 2004, am avut un *tête-à-tête* de aproape trei ore cu Vladimir, la el acasă, ocazie cu care mi-a prezentat impozanta sa bibliotecă și m-a plimbat pe la cele trei candelă aprinse, fiecare în parte amintindu-i de cineva drag care l-a părăsit prea devreme. La trei luni de la acea întâlnire, am aflat că Vladimir s-a retras la Orientul etern, printre luceferi, iar eu, alături de Ffr.: mei am vărsat lacrimi pe mormântul Maestrului nostru, Venerabil între venerabili. Astfel am primit eu, direct de la sursă, multe dintre răspunsurile pe care le căutam la nedumeririle mele inițiatice.

A: Și care erau, mă rog, acele întrebări curioase și acele nedumeriri ale proaspătului inițiat de atunci, Maestre? Ce te frământa cel mai mult în acea perioadă de început?

Z: Numeroase erau întrebările și confuziile mele de atunci și slabe-mi erau puterile și nu-mi dădeam seama de toate acestea. Simțeam totuși că am intrat într-un nou univers despre care nu știusem nimic înainte de inițiere.

Îmi amintesc, de pildă, că l-am întrebat odată pe Vladimir de ce acceptăm cu atâta ușurință să fie inițiați profani care nu prezintă depline garanții privind onorabilitatea lor. Vladimir a zâmbit, a lăsat să se așeze între noi o clipă mai prelungită de tăcere, după care mi-a spus:

„... pentru că, după cincizeci de ani de întuneric comunist, suntem la momentul când trebuie să întregim șeptelul; nu te mai preocupa de acest lucru, Masoneria are un mecanism inerent de rafinare, ai să vezi ...”.

Această referire la întregirea șeptelului m-a surprins atunci, pentru că sugera o preponderență a laturii cantitative, în timp ce eu gândeam că fenomenul masonic este îndeosebi elitist, rezervat și exigent. Cu timpul, m-am obișnuit să văd cum elitismul se amestecă, pe alocuri, cu etilismul și cum un Mare hierofant spune cu candoare și deplină convingere despre el însuși, în plin ritual, că este Marele elefant, spre deliciul celor prezenți, desigur. Să nu crezi că făcea acest lucru din spirit de glumă ci, dimpotrivă, cu toată solemnitatea de care era capabil. *Sancta simplicitas!* Cât despre mecanismul de rafinare, nu pot să spun decât că, până la acest moment, eu nu l-am prea sesizat în mișcare și nu i-am prea simțit acțiunea.

Altă dată, într-un exces de zel, poate, l-am întrebat de ce nu acceptăm și femeii în Masonerie, la care bătrânul aproape că a explodat: „Asta niciodată!” Trebuie să precizez că Vladimir nu era defel misogin; el considera femeia ca fiind „...cealaltă jumătate a Cerului”. În completare, cu o altă ocazie, mi-a vorbit în mod calificat și la obiect despre unele dintre rațiunile tradiționale în baza cărora femeia, în general, ar fi neinițiabilă. Mărturisesc că nu toate argumentele prezentate de bătrân m-au convins pe deplin. Totuși, a trebuit să recunosc, în sinea mea, faptul că toate tradițiile abrahamice, includ aici și Masoneria, acționează potrivit acestor exigențe. Mi-a sugerat Maestrul meu de atunci să citesc cu atenție pasajele biblice referitoare la izgonirea din Rai prin care se redă, în mod elocvent, tripla condiționare a femeii ca mamă și soție (ea va naște în dureri, dorința de bărbat este controlată cu dificultate, în ciuda consecințelor, bărbatul va stăpâni femeia în cadrul domestic și social iar ea se va supune acestuia). Cele trei determinări o fac pe sora noastră (Isis este sora/soția lui Osiris) neinițiabilă. Cerul (bărbatul) acoperă, e deasupra, iar Pământul (femeia) suportă, e dedesubt, mai spunea Vladimir.

Într-una din discuțiile noastre, l-am întrebat pe Venerabil de ce nu scoatem cuvântul *Națională* din sigla M.:L.:N.:R.: Pentru a-mi susține punctul de vedere, am argumentat că în lume sunt foarte puține obediențele masonice care mai mențin atributul respectiv în titulatura lor. Vladimir mi-a replicat ceva de genul „... noi ne-am luptat ca Marea Lojă să fie națională și apoi, așa s-a numit aceasta și în trecut”. În replică, am

arătat apoi că vocația dintâi a Masoneriei este totuși universalitatea, nicidecum o abordare de tip național. Discuția a rămas fără niciun rezultat pentru că bătrânul n-a acceptat să mai continuăm pe această temă.

Subiectele pe care le abordam erau numeroase și variate, deopotrivă și curiozitățile mele; pentru toate acestea, Vladimir mi-a dat să citesc patru cărți scrise de Rudolf Steiner. Dacă nu le-ai citit încă, ți le recomand ca lectură obligatorie. Dintre toate acestea, cea intitulată *Treptele inițierii* mi-a lămurit atunci, cel mai bine, ce înseamnă inițierea, iar lucrarea *Creștinismul ca fapt mistic și Misteriile Antichității* m-a clarificat în legătură cu multe dintre tainele sapiențiale din Antichitate și, mai ales, cu privire la modul cum s-a născut creștinismul din vechile misterii. Am înțeles mai bine subtilitatea acestui proces, scopul său, dar și contribuția extraordinară pe care au avut-o marii inițiați la construcția Omului și a Umanității, în egală măsură.

A: După această inițiere în inițierile noastre, pare-se că se cuvine să facem amândoi un pas în spate și să observăm schema triadică guénoniană: virtual (Inițiabilul) – potențial (Inițiatul) – actual (actualizarea perpetuă, prin inițieri succesive, către gradul de Maestru și, eventual, dincolo). Am început cu inițierea, care este și tema dialogului nostru, pentru a ne marca momentul zero al temei. Acum este un bun moment să ne deoalăm starea de virtualitate. Cum erai ca inițiabil? Ce neliniște, ce nemulțumire te-a atras către Francmasonerie, cum ai fost chemat la această slujire și, mai ales, ce anume din ceea ce credeai că știi despre Francmasonerie înainte de inițiere ți s-a infirmat total după aceasta? Apoi ne vom întoarce la ritualul propriu-zis care, cum spui, te-a neliniștit și nemulțumit.

Z: Cât privește alcătuirea triadică pe care-o amintești în trecut, ar trebui să insistăm mai mult asupra acestui subiect. Guénon pare să fi avut, cumva, misiunea de a ne dezvălui doctrina metafizică și s-a achitat exemplar de această sarcină. Tu știi că acest remarcabil și subtil gânditor tradiționalist mi-e foarte drag, dar nu despre asta este vorba aici. Între altele, el a lăsat și o cutremurătoare critică a lumii moderne care, iată, se adevărește într-un tot în zilele pe care le trăim. A lăsat, totodată, și un impresionant diagnostic privind valoarea inițiativă a Masoneriei, dar și aprecieri privind starea de degradare a Ordinului în raport cu Tradiția.

Guénon face numeroase referiri la inițiere, în toate scrierile sale. În legătură cu acest subiect, știu că ai produs o planșă de arhitectură și poate

că ar fi bine s-o introducem aici, sub o formă sau alta, pentru că este deosebit de interesantă și a fost foarte apreciată când ne-ai citit-o în ținută.

Revenind la întrebarea ta și pentru a-ți răspunde, voi risca o comparație: după dogma ortodoxă, cele trei trepte ale îndumnezeirii omului sunt: *katharsis* – purificarea, similară cu eradicarea viciilor și cultivarea virtuților (în Catehismul Ucenicului se spune: „Toți Frații mă recunosc ca atare”); *fotisis* – iluminarea, similară cu vederea lui Dumnezeu ca lumină lăuntrică (în Catehismul Calfei se spune: „Am văzut Steaua înflăcărată”, [*I-am văzut pe Dumnezeu ca lumină interioară, n. n.*]; *theosis* – îndumnezeirea, desăvârșirea, similară cu edificarea T.:I.:U.:, sacrificiul, transpunerea ordinii divine în mundan, lucrarea Maestrului sau a Sfântului (în Catehismul Maestrului se spune: „Cunosc frunza de acacia!”; am cunoștință despre nemurirea sufletului, [*Inițierea cu I mare, n. n.*]).

Cele trei etape ale devenirii întru Ființă (sintagma aparține lui Heidegger și a fost preluată de Noica) pot fi văzute în corespondență cu schema triadică menționată de Guénon și cu primele trei grade din Masonerie. Această triadă este, de altfel, mărturisită ca atare de toate tradițiile spirituale vii, autentice. Iată așadar că, generic vorbind, inițierea este oarecum reprezentată ca un lanț de inițieri; fiecare treaptă trebuie cucerită de către aspirant, cu asiduitate, cu infinită nădejde și beneficiind de o îndrumare competentă, din partea unui Maestru, fără de care nimic special nu se poate realiza în ce privește transformarea despre care vorbim.

Steiner prezintă și el, în viziune proprie, cele trei trepte ale inițierii (Pregătirea, Iluminarea și Inițierea propriu-zisă) care pot fi asimilate cu cele trei grade masonice, de altfel. *Pregătirea* dezvoltă simțurile interioare ale neofitului, *Iluminarea* face să țâșnească lumina spirituală și *Inițierea* stabilește contactul cu realitățile înalte ale spiritului. Orice om, spune Steiner, posedă, în stare latentă, facultățile de a accesa niveluri superioare, singura problemă constă în a ști cum și în a construi acele condiții care să favorizeze întâlnirea cu Lumina. Reținem, pentru început, câteva dintre aceste condiții: *devotamentul* (o stare caracterizată prin sete de adevăr și profund respect față de marii inițiați etc.), *viața interioară* (introspecție, autocontrol, asceză) și, în fine, *calmul lăuntric* (detașarea, contemplarea etc.).

Tot astfel, după schema guénoniană, Inițiabilul poate avea ca punct final inițierea (consacrarea), acceptarea sa înăuntru, în templu, unde să

lucreze împreună cu ceilalți Ffr.: Pentru aceasta aspirantul trebuie să dea semne că are potențial și că vrea să-și asume efortul ascensiunii. După cum știi, sunt și profani neinițiabili.

Un Inițiat bine îndrumat care va înțelege că scopul său este trăirea nemijlocită a întâlnirii cu Lumina, trebuie să știe că procentul de reușită este infim. El va spera, însă, că Duhul Sfânt se va pogori într-un târziu și asupra lui, așa cum se sugerează în cea de-a cincea călătorie a Calfei. Inițiatul își asumă să fie „pe calea aflării Adevărului”, înspre o iluzorie măiestrie, cum spune Oswald Wirth, chiar dacă nu are niciun fel de garanții că va reuși în demersul său. Companiul ajuns iluminat, la finele stagiului său, *vede* sensul vieții, misiunea sa și astfel, nu se mai poate rătăci, pentru că a ajuns în Centrul cercului. Pe cale de consecință, este recunoscut drept Maestru Mason și consacrat, ca atare, chiar între colonetele din mijlocul templului.

În fine, cei puțini aleși care au trăit *Schimbarea la Față* (*metamorphosis*) și au trecut în modulul trei, au și cel mai mult de lucru. Un astfel de personaj conștientizează că răspunderile sale sunt imense și că treptele desăvârșirii și ale sacrificiului sunt, de fapt, infinite ca număr. El este *homo universalis* sau *regele-filozof* despre care vorbește Platon! Conștiința aspirantului devine din ce în ce mai extinsă (coeficientul de spiritualitate crește exponențial); în aceeași măsură, tânjirea lui după *unio mystica* (conștiința unității) devine copleșitoare, organică. Pentru detalii, îți recomand să citești cărțile lui Anton Dumitriu¹, scrise la deplină maturitate.

Cât despre experiența mea personală, căci despre aceasta înțeleg că mă întrebi, făcând acele referiri la starea de virtualitate și la cum eram eu ca Inițiabil, îți pot răspunde prin două cuvinte: eram orb. Am intrat în Ordin fără să-mi dau seama că inițierea masonică este, de fapt, o accesare simbolică a sacrului și, cumva, o acceptare într-o altă realitate.

Anterior inițierii am crezut că-i vorba doar de o fraternitate, întrajutorare, solidaritate, nicidecum că fondul problemei constă într-o metamorfozare profundă și irevocabilă. Desigur, mă aflu într-o gravă eroare, cu toate că anterior inițierii citisem foarte mult despre acest subiect. Într-adevăr, arderea testamentului profan poate fi tradusă doar în această cheie: „Orice ai fi crezut înainte de acest moment crucial din viața ta este greșit, este o simplă iluzie, o reacție subiectivă la contactul cu o realitate contradictorie și paradoxală”.

¹ A se consulta Bibliografia de la finalul volumului de față.

A: *Și pentru că ai pomenit, la un moment dat, de Inițierea cu I mare, care ar fi aceasta și care sunt celelalte inițieri anterioare sau, după caz, ulterioare, în completare?*

Z: Potrivit cunoașterii mele privind inițierile din Antichitate, inițierea era una singură, cea simbolizată prin episodul uciderii lui Osiris de către fratele său, Seth¹, urmată de învierea acestuia în urma efortului calificat pe care Isis îl duce la bun sfârșit. În mod similar, la evrei, Învierea lui Lazăr, realizată de Iisus, poate fi văzută în același registru. Steiner explică acest episod asimilându-l unei inițieri care s-a săvârșit în public, contrar uzanțelor de la vremea respectivă².

Bazându-mă pe analogii și intuiții, dar și pe lecturile parcurse, eu personal consider că, în Masonerie, *Inițierea cu I mare* este una singură, anume cea care-l conduce pe aspirant, în final, la consacrarea sa ca membru al Camerei de mijloc. Companionul candidat la acordarea sporului de salariu, aflat acolo, în *Sancta sanctorum*, într-o „profundă stare de meditație”, este determinat ritualic să se identifice cu Hiram Abif, fiind simbolic ucis și, apoi, înviat. Astfel, candidatul trece la figurat, „cu moartea pre moarte călcând”, dintr-o realitate în alta, revenind în final, la starea inițială, încărcat cu o trăire specială pe care, de altfel, n-ar avea cum s-o cunoască prin simplu efort rațional. Cele două inițieri anterioare acestui moment, cea de la gradul de Ucenic și sporul de salariu la gradul de Calfă, pot fi considerate ca pregătitoare în raport cu marea Inițiere despre care vorbim aici, după cum inițierile ce urmează acesteia nu sunt decât simple explicații cu rol întregitor în ce privește mesajul indicibil primit de Calfă la consacrarea sa ca Maestru. Aș vrea să nu crezi că arunc în derizoriu cunoștințele, învățăturile și nuanțările revelate adeptului care, Maestru fiind, intră într-o succesiune de inițieri ce țin de riturile de perfecționare.

Dacă ar fi după mine, tema acestui dialog inițiat ar fi aceea despre călătoria Maestrului Mason, cea descrisă de noi, căci în acele momente i se dezvăluie căutătorului de lumină rostul întregului parcurs inițiat.³ Am convingerea că acela este piscul celest al tuturor inițierilor; către acest vârf încep ascensiunile, din acest vârf începe pogorământul. În dezacord

¹ Din care a derivat mai târziu Seithan-Satan.

² Steiner, 1993, pp. 122-132.

³ Verescu, 2009, pp. 195-210.

cu aceste considerente personale, accept totuși să stau cu tine de vorbă despre *inițierea* cu i mic, aceea care-i aduce consacrarea candidatului profan ca membru activ în lojă, ca și cum aceasta ar fi marea Inițiere.

Mai fac precizarea că termenul *moarte*, utilizat mai sus, trebuie luat în înțelesul său cel mai general, ca o schimbare de stare și nu ca un veritabil deces factual. Așadar, moartea inițiatcă este ca o a doua naștere și Maestrul i se adresează Ucenicului cu apelativul *Fiule* pentru că îi dă viață (*te constituie!*, altfel spus, *tu nu ai existat până la acest moment, eu ți-am dat viață!*, *te-am înviat din morți!*). În unele tradiții, candidatului i se dă, pur și simplu, un alt nume, după ce este astfel trezit prin inițiere. Și la gradele R:S:A:A: s-au păstrat unele reminiscențe ale acestui obicei, ai să vezi!

A: *Maestre, îmi amintesc prima noastră întâlnire de după inițierea mea. Era frig și ningeaa maiestuos; ne-am întâlnit la locul nostru obișnuit de la Sinaia și mi-ai deslușit atunci, punct cu punct, înțelesurile ritualului prin care abia trecusem. Trebuie să spun, în plus, că am avut – și am încă – privilegiul de a face cu dumneata, uneori, serii de plimbări când levogire, când dextrogire prin curtea Mănăstirii de la Sinaia, în decursul cărora am discutat cărțile pe care mi le d(ăde)ai spre lectură, unde îmi deslușeai înțelesurile etapelor prin care aveam să trec, sau prin care trecusem deja orb. În biografia mea de francmason, cred că aceste plimbări peripatetice cu Maestrul meu prin claustrul unei mănăstiri sunt esențiale.*

Înțeleg că experiența este personală și irepetabilă în toate articulațiile sale și rămâne un detaliu prețios al propriei memorii. Cu toate acestea, crezi că ai putea să ne oferi aici interpretarea dumitale, tâlcuirea ritualului pre limba celui abia inițiat? Sunt convins că nici cei ce sunt deja Maeștri nu s-ar da în lături de la a retrăi, simbolic măcar, acele momente de cezură în viața de (fost) profan. Care sunt, așadar, principalele mesaje pe care le primește candidatul prin parcurgerea ritualului de inițiere la gradul de Ucenic în Masonerie?

Z: *Îmi amintesc cu plăcere de preumblările noastre prin curtea mănăstirii. Poate că ai uitat: mi-ai spus atunci un lucru memorabil despre efectul inițierii asupra ta, anume că impresia cea mai pregnantă, cea care te domina la acea vreme, era că acele cunoștințe pe care le-ai aflat (prin trăire directă) trecând prin inițierea masonică, le știai, cumva, din documentarea individuală (ca arhitect, proiectant de biserici) pe care ai parcurs-o privind sacralitatea spațiului, numai că informațiile și*

cunoștințele acumulate nu-ți erau defel așezate în ordine. Comparația pe care ai făcut-o atunci mi-a rămas în minte și o tot repet ucenicilor mei; ai spus ceva de genul: „[...] toate erau acolo ca într-o magazie aflată în mare neorânduială și brusc, la inițierea mea și după discuțiile noastre de atunci, fiecare lucru s-a așezat cuminte la locul său, pe raft, și magazia toată strălucea curată și ordonată ca atinsă de-o magică lumină”.

Revenind la întrebare, cele trei mesaje fundamentale pe care le primește candidatul la intrarea sa în Masonerie sunt: legenda despre elemente, prin parcurgerea călătoriilor inițiatice și a probelor simbolice; îndemnul la purificare, prin evocarea necesității de a săpa șanțuri adânci viciului și de a crește virtuțile, de a exersa receptivitatea (ascultarea și tăcerea); transmiterea ritualică a arcanului indicibil: „Tu ești, Fratele meu!”, ca un corolar al întregului demers de consacrare.

Într-o carte recentă sunt dezvoltate cele trei teme pe care le menționez mai sus, dar și alte asemenea problematici care, împreună, alcătuiesc un ansamblu unitar și coerent de cunoștințe *tehnice* pe care un Ucenic dornic de perfecționare ar trebui să și-l însușească.¹ De menționat că o înțelegere strict rațională a mesajului inițiativ nu este suficientă pentru a rezolva situația. Doar trăirea nemijlocită de către neofit a unui proces de devenire (*metamorphosis*) în acord cu exigențele transmise la inițiere poate fi de natură să ne confere minime garanții că aspirantul a pornit pe cale.

A: Maestre, mi-aș dori să răspunzi mai în detaliu cu privire la semnificațiile călătoriilor în ritualul de inițiere (de aceea am amintit de călătoriile noastre).

Z: Psihodrama călătoriilor inițiatice reprezintă una dintre cele trei legende fondatoare ale Masoneriei. Altfel spus, această legendă împreună cu cea a uciderii și învierii lui Hiram Abif și cea a construirii T.:I.:U.: (aceasta fiind dezvoltată în cadrul R.:S.:A.:A.:) alcătuiesc temeliiile doctrinare ale Masoneriei. Într-un fel sau altul, toate celelalte legende, îndemnuri, analogii, simboluri etc. sunt subsecvente și/sau explicative în raport cu mesajele din legendele fondatoare.

Din moment ce mai mult de jumătate din timpul alocat inițierii în misterele Masoneriei se consumă cu parcurgerea de către novice a

¹ Verescu, 2009, pp. 17-107.

călătoriilor, se poate acredita ipoteza că legenda celor patru elemente are o semnificație aparte în economia întregului proces inițiativ. Și chiar așa și este! De regulă, nu se dă importanța cuvenită acestui detaliu și nu se caută un răspuns privind rostul acestor cunoștințe vagi, arhaice și oarecum stranii despre Pământ, Apă, Aer și Foc. Opiniile exprimate de-a lungul timpului în legătură cu denumirea celor patru elemente fundamentale care, la rândul lor, dau numele călătoriilor, sunt împărțite iar dezacordurile mai mult decât evidente.

Textele ritualice au cunoscut de-a lungul timpului numeroase intervenții, mai mult sau mai puțin justificate. Cu toate acestea, dacă un proaspăt Ucenic, animat de curiozitatea de a desluși misterul, ar face minime investigații, ar fi surprins de vastitatea și complexitatea acestei problematice. Metafizica, hermeneutica, astrologia și, în general, întreg ezoterismul, indiferent de soriginea culturală și de epoca istorică, abundă în referiri la cele patru principii. S-ar putea spune, fără riscul de a greși, că mai toată știința ocultă a lumii este preocupată de prezentarea elementelor fundamentale ale realității și, de aceea, doctrina masonică nu poate face excepție de la această regulă. Călătoriile sunt un pretext pentru revelarea principiilor secunde ce decurg din *Principiul suprem*.

În ritualul practicat de noi se începe cu prezentarea elementelor neutre (Pământul și Aerul), se continuă cu Apa și, în sfârșit, se ajunge la Foc. Cum se cunoaște, responsabilitățile privind testarea candidatului la finele fiecărei călătorii sunt repartizate potrivit competențelor. Astfel, Expertul controlează proba Pământului, după care-l însoțește pe aspirant pe tot parcursul inițierii, ajutându-l totodată pe Maestrul de ceremonii să-și exercite autoritatea în interiorul templului. Poate că astfel îi este dat Expertului să întruchipeze pe îndrumător, pe cel care duce cunoașterea în planul profan și care, în același timp, are cunoștințe despre cele sacre, asigurând astfel interfața.

Primul Supraveghetor răspunde de trecerea candidatului prin proba Apei: el este cel care controlează întreaga derulare, anunță că prima călătorie parcursă în zona sacră a Templului s-a încheiat, după care, în final, formulează concluzii de admitere. E subliniată astfel competența Primului Supraveghetor asupra forțelor vitale ale Apei cu emanația sa subtilă, emoția, forța brută a naturii, iar în plan superior, Puterea/autoritatea/energia conștientizată și gestionată cu eficacitate și control.